

Andrejčkove piščalke.

Spisal *Fran Tratnik.*

binkoštnih praznikih je bilo. Na obisku sem bil pri teti na Gorenjskem, precej visoko gori pod nebom malo niže od cerkvice svetega Miklavža. In tam gori sem videl in spoznal Andrejčka, mladega desetletnega pastirja. In ne vem, če sem se že s kom tako čudno sprijaznil kakor s tem Andrejčkom. Ta prijaznost je imela pa tudi svoj vzrok.

Le poslušajte, kako se je to naredilo!

Malo pred nočjo sva bila sama v hiši. Sedela sva za mizo. Andrejče je gledal skozi okno: zunaj je deževalo in megle so se vzdigovale iz dolin in vlekle kakor samo dolgočasje. Ni bilo videti neba; še svetega Miklavža je zavila sapa v sivino.

Videl sem: Andrejčkov poln in cvetoč obraz je bil nevesel, jasni pogledi iz živih temnih oči so mu hrepeneli ven v pomladansko svežo prirodo. Ali ta nesrečni dež!

Še meni je bilo težko — in da bi malo pozabila neprijetnega vremena, sva se jela pogovarjati:

„Andrejče, odkod si doma?“

„Tam od Zalega loga.“

„In zdaj paseš tu na Golici? Ali rad paseš?“

„O, rad, zakaj bi ne?“

Gotovo se mu je čudno zdelo moje vprašanje, ker me je tako nemirno pogledal in se namuzal poredno.

„In ti ni prav nič dolgčas, ker nimaš nobenega tovariša, da bi pasla skupaj?“

Ej, ej, zdaj šele bi morali videti fantiča: v obraz se mi je zasmejal in to tako široko, da je pokazal obe vrsti lepih, kakor mleko belih in zdravih zob.

In res, kako mi je moglo na misel tako neumno vprašanje. Kje in kako bi mogel poznati Andrejček dolgčas? Vsa ravan, kjer pase, je tako neznansko lepa, vsa zelena in rožasta, kadar je nebo jasno in se smeje v solncu, in tudi Andrejček se vsemu temu smeji, v nedolžnem veselju mu teko lepi pomladanski dnevi.

„Kajne, poješ in vriskaš na paši?“ sem mu rekel.

„Tisto že. In piščalke delam.“

„Piščalke delaš.“

„O, tiste pa rad — in znam jih.“

Krepko mi je pogledal v oči, ponosno se je vzravnaval pred menoj na klopi. Kaj slutim: morda, morda da mu je bilo v nedolžnih mislih še celo očitjanje: znam jih delati, znam — in ti jih pa, mislim, ne znaš.

„No, Andrejček, mi boš pa naredil eno. Boš? Kajne saj boš!“

Nezaupno me je pogledal. Gotovo je mislil, da se šalim z njim. Zato sem mu še ponovil:

„Saj mi boš eno, pa vsaj! Vzamem jo seboj za spomin.“

„A res?“

„Res ... res ...“

„Če je tako, jo pa lahko naredim.“

„Jutri, kajne?“

Andrejček je pokimal, videti je bil popolnoma zadovoljen: z obraza mu je gorela zdrava rdečica in oči so mu sijale svetlo in prijazno. Takrat sva nekoliko pomolčala.

Kar hipoma se pa Andrejček spomni nečesa. Hitro vstane s klopi in ne reče ničesar.

„Kam pa, kam?“

„Po vode h koritu.“ Komaj to je utegnil še povedati in že je smuknil skozi vrata. Ostal sem sam. Na mari mi ni bilo drugega, le o tem pridnem pastirju sem mislil. Tako sam visoko v hribih, nima svoje družčine, in vendar mu je tako lepo in srečno, da bi ne mogel misliti, kaj bi bil, če ne — pastir ...

*

Še prav vedel nisem, kdaj je odprl Andrejček vrata v hišo in stopil čisto nalahno predme. Začuden sem se pa zavzel, ko je pred mano zapiskal na vso moč ...

„Oho, Andrejček — ti si pa že naredil piščalko,“ sem ga pohvalil.

Prav je bilo to mojemu mlademu prijatelju, ponosen je bil.

„Sem že naredil, kajne, jaz znam.“

„Res, Andrejček, že vidim, da znaš in prav lepo narediš. Ali daš meni piščalko?“

Junak

„Dam.“

„Zdaj te imam pa rad. Prijatelja sva. Saj sva, Andrejček — ali ne?“

„Ne vem.“

Res sem bil že v skrbeh, kako bi mu pokazal, da sva res prijatelja. Mestnega otroka malo pobožam, primem za bradico in mu pokažem sladkorja — pa je opravljeno: smo že prijatelji. Tukaj pa ni šlo tako naglo od rok.

Mislil sem, kako bi mu ustregel. Zazdelo se mi je, da bo tako najbolje. Spoznal sem namreč, da ima Andrejček v sebi precej nagnenja k slavohlepiju. Toda ne tisto slavohlepje, ki ga ima svet; kje bi ga mogel poznati in ga razumeti v svojih čistih mislih? Ne, njegovo je nedolžno in, kar je največ vredno — pravično.

„Andrejček, ali znaš brati?“

„Znam.“

„In rad bereš?“

„Rad. Pa poleti ne utegnem dosti. Hodil sem v šolo do sv. Jurja — a zdaj ne več do jeseni. Takrat pa spet, ko ne bom več pasel.“

„Že prav, ker znaš, bom pa spisal nekaj o tebi: da znaš prav lepo ovijati in urno delati piščalke. In bral boš ti, pa še tiskati, veš, v knjige bom dal tiskati, da zna Rantov Andrejček delati prav lepe in dobre piščalke kakor noben drugi. Tudi bodo brali, da njegove piščalke piskajo veselo in jako ubrano.“

Ves vesel in živahen je postal Andrejček. Široko se je smejal in vprašal me je:

„Oho, oho, ali prav zares?“

„No, če pravim, čisto zares.“

„Če res, bom pa jutri še naredil piščalke, a jutri ne vrbovih, leskove močnejše pojo.“

Tako so mi bile spet obljubljene piščalke in zdaj še boljše — leskove. Ne morem drugače kakor da ga sedaj še posebe pohvalim:

„Ti si res priden!“ —

In drugo jutro — mimogrede se mi zdi, da moram omeniti: ni bilo več deževno in ne megleno, oh, ne: kakor pozlačeno se je smehljalo vse v solncu — takrat sem imel šele pravo priložnost občudovati Andrejčkovo mojstrsko ročnost pri ovijanju piščalk. Prišel je od velike maše s sestro Lojzko in s sabo prinesel dolgo leskovo palico. Nekje spodaj v dolini jo je bil zapazil in jo prinesel s seboj na grič. Brž se je lotil dela z vsó vnemo in z veseljem. Sukal je palico in z nožem zarezaval naokrog sočno kožo, kar v trenutku jo je zvil v piščalko, ki se je proti koncu vedno bolj razširjala. Na sprednjem zoženem koncu je še nekoliko priostril — in konec je bilo vsega dela. Mlademu mojstru se je delo prav dobro obneslo: tri piščalke je zvil — ta bo piskala, kakor zvoní malí zvon pri svetem Miklavžu; ta-le druga bo donela kakor srednji, in največja — tretja bo bučala kakor veliki zvon. Tako jih je ubral kakor glasove vseh treh zvonov s cerkvice na gori.

In tudi te piščalke je dal meni v spomin. Jaz sem pa tudi izpolnil, kar sem mu obljubil . . .

* * *

Danes pošiljam v svet te Andrejčkove piščalke. Prav lepo pojo še vse in hvalijo in slave svojega mladega mojstra, ki jih je poklical v življenje, da bodo pele čez bregove in doline . . . In oznanujejo Andrejčkovo radost in srečo . . .

Vi mali, ki berete slavo Andrejčkovo, spominjajte se večkrat tega pridnega in živahnega pastirja in njegovih piščalk, ki jih je naredil visoko v gorah gorenjskih. Veseli so ti piščalkini glasovi — in tudi vaša mlada srca naj bodo radostna in srečna . . .

Bajka o junaku.

*Na iskrega konja je sedel,
ko jahal je v pisani svet,
in majki je svoji obetal:*

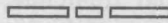
*„Tak, kakor sedaj me poljubljaš,
povrnem v naročaj se spet.“*

*In materi dolga so leta
posrébrila črne lasé,
ko venec je lovorov spletal
na tujem sin v bojih si vročih
in sekal sovragom glavé.*

*In k starki junak je prvriskal
prek širnih zelenih planjav,
krasile so čelo mu brazde,
pokrivale grudi so rane,
in belec je ves bil krvav.*

*„Moj sinko, ah, takšen prihajaš
zdaj k materi veli nazaj!
In kaj si dejal pri slovesu!
Besede govoril si lepe,
lagal si mi, sinko, tedaj . . .“*

D. A.

Prvi roj.

Spisal Ivo Trošt.

ri Muhičevih so čebelarili od pamtiveka. Stari Muhič, njegov oče in ded ter dedov oče in ded — vsi so bili čebelarji na glas. Vaščani so često ugibali z vso resnobo, kaj je starejše: Muhičeva hiša ali Muhičev uljnjak. Stal je približno sredi vrta, obrnjen proti solncu. Otroci so dobro vedeli, da ne smejo blizu, zakaj marsikak predrznež je plačal neposlušnost z nabreklih licem, rogom na čelu ali z želom v ščemečem prstu na roki ali nogi. Smeli so le k uljnjaku, ko jih je klical Muhičev ded — širom slovenske domovine znan čebelar — jeseni, ko je podiral satovje. No, tedaj so se otroci pošteno posladkali. Toda gorje njim, ako so silili k uljnaku poleti ali celo spomladi. Vsa vas pomni dogodek, ko se jih Muhičev ded nekega dne v juniju kar ni mogel odkrižati. Menda jim je dišal med v panjih kakor čebelam po cvetočih smrekah in kostanjih. Da, prav kostanji so krasno cveteli tisto pomlad.